ROYAL HASKONING**HASKONING NEDERLAND B.V.**
RUIMTELIJKE ONTWIKKELING

Memo

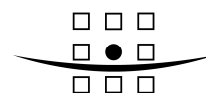
Aan : Gemeente De Wolden, dhr. B. Bonkestoter
Van : D. Mereboer, F. Baarslag
Datum : 4 januari 2011
Kopie : Nederlandse Aardolie Maatschappij, mevr. J. Hadderingh
Onze referentie : 9V9529/M002/DMB/Ensc

Betreft : Nota van Beantwoording inspraak- en overlegreacties voorontwerp bestemmingsplannen NAM-Locatie De Wijk-200, gemeente De Wolden

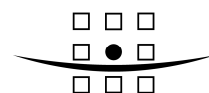
Inspraak

De gemeente De Wolden heeft het voorontwerp bestemmingsplan "NAM-Locatie De Wijk-200" met ingang van 14 oktober tot en met 24 november 2010 voor een ieder ter inzage gelegd. Gedurende de termijn van terinzagelegging bestond er voor iedereen de gelegenheid schriftelijke inspraakreacties (en/of suggesties, op- en/of aanmerkingen) ten aanzien van het voorontwerp bij het college in te dienen.

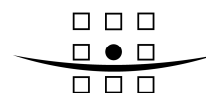
Voor 24 november 2010 zijn in totaal drie inspraakreacties ontvangen. De inspraakreacties zijn samengevat en beantwoord. De inspraakreacties hebben niet geleid tot aanpassingen in de bestemmingsplannen.

Inspiraakreactie 1	
<i>Samenvatting inspraakreactie</i>	<i>Beantwoording</i>
Ondanks geluidsbeperkende maatregelen zal de gaswinningsinstallatie aan de Koekangerveldweg 40 dB mogen produceren wat bezwaarlijk is en tot overlast zal leiden.	In een landelijke omgeving wordt een etmaalwaarde van 40 dB(A)* als richtwaarde gehanteerd. Uit de voor het project Aardgas+ opgestelde 'Geluidsprognose ten behoeve van Aardgas+ "De Wijk" project, (Noordelijk Akoestisch Adviesbureau BV, Assen, 9 september 2010') blijkt dat tijdens de productiefase van de locatie de 40 dB(A)* contour op de gevel van de dichtstbijgelegen woning ligt. De geluidsprognose voorspelt de geluidsemissie van de nog te bouwen installatie naar de omgeving en de dichtstbijgelegen woonbebouwing. Hierbij is rekening gehouden met het ALARA-principe (As Low As Reasonably Achievable/ zo laag als redelijker wijze bereikbaar is) en het gebruik van Best Beschikbare Technieken (BBT). Hiermee wordt voldaan aan de landelijke wetgeving en daarmee wordt de geluidsbelasting acceptabel geacht. <i>* het geluidsniveau van 40 dB(A) komt overeen met het geluid in een huiskamer, slaapkamer, rustig kantoor, rustige woonbuurt, vogels bij zonsopkomst, zacht geroezemoes in een klas</i>
Door vervaardigen en gebruik van de gaswinningsinstallatie zal het landschap worden aangetast en het zicht belemmerd worden en worden dieren verjaagd. Hierdoor, samen met de geluidsoverlast, wordt het woongenot beperkt.	Voor zowel de gemeente als de NAM is het van belang de beoogde ontwikkelingen zoveel mogelijk te laten opnemen in de omgeving zonder dat er overlast optreedt. Net als bij de reeds bestaande locaties in de omgeving die volledig zijn opgenomen in het coulissenlandschap, worden er daarom op en rond deze locatie ook maatregelen getroffen om de locatie in het landschap te laten opnemen. Bij de inpassing van deze nieuwe locatie is al rekening gehouden met de aanwezigheid van bestaande beplanting. Bij verdere inpassing in het landschap kan gedacht worden aan het versterken van bestaande beplanting en het aanbrengen van nieuwe beplanting. De unit die gedurende de productiefase op de locatie geplaatst wordt zal met een hoogte van circa 2 meter niet opvallen in het landschap. Ten aanzien van geluid worden technische maatregelen getroffen aan de installaties. Met deze maatregelen wordt voldaan aan de landelijke geluidsrichtwaarden voor woonomgevingen.
De waarde van het huis zal dalen door vervaardigen en gebruik van de gaswinningsinstallatie.	Binnen vijf jaar nadat het betreffende bestemmingsplan onherroepelijk is geworden, kan een verzoek om tegemoetkoming in schade worden ingediend bij het college van burgemeester en

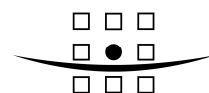

	wethouders. Indien een onafhankelijke planschadecommissie heeft geoordeeld dat sprake is van schade, wordt deze gecompenseerd. De gemeente De Wolden heeft met de NAM een planschadeverhaalovereenkomst afgesloten zodat eventuele planschadevergoedingen voortkomend uit de wijziging van het bestemmingsplan geheel voor rekening komen van de NAM.
De NAM heeft onvoldoende onderzoek gedaan naar scheuren in de gevel en verzakkingen van het huis als gevolg van de gaswinning.	Bodemdaling als gevolg van gaswinning heeft geen gevolgen voor gebouwen. In overleg met betrokkenen zal de NAM onderzoek laten uitvoeren door een onafhankelijk bouwkundig bureau. Aan de hand van dit onderzoek kan bepaald worden of ten gevolge van voorgaande en bestaande activiteiten eventueel schade aan de woning ontstaan is. Dit onderzoek wordt onafhankelijk van de bestemmingsplan-procedure zo spoedig mogelijk uitgevoerd.
De NAM moet aansprakelijk worden gesteld voor schade door onstabiele bodem, trillingen, verandering van de grondwaterstand en bodemdaling.	Voordat de NAM mag overgaan tot de verlengde winning van aardgas dient een winningsplan te worden opgesteld en te worden goedgekeurd door het bevoegd gezag. In dit winningsplan wordt onder andere ingegaan op bodembeweging en het effect op de ondergrond. In het winningsplan wordt een prognose gegeven van de verwachte bodemdaling ten gevolge van de gaswinning. Betrokken bevoegde gezagen worden bij de procedure tot goedkeuring van het plan betrokken en kunnen hun advies uitbrengen. Op basis van een goedgekeurd meetplan wordt de door gaswinning veroorzaakte bodemdaling in het gebied in kaart gebracht. Daarnaast wordt het gebied middels een KNMI netwerk van seismische registratie-apparatuur continue gemonitord om bodembeweging te registreren. Over de afgelopen winningsperiode zijn hierbij geen trillingen geregistreerd. Indien tijdens de gasproductie onder een goedgekeurd winningsplan blijkt dat door de gaswinning toch schade ontstaat dan rust op NAM de verplichting die schade overeenkomstig de regels van het burgerlijk recht te vergoeden. Naar aanleiding van het project Aardgas+ is in het MER het effect van de verlengde gaswinning op de bodem en de grondwaterstanden beschreven.
Inspreker heeft het vermoeden dat dit plan, gezien het experimentele karakter, als proefgebied is aangewezen.	Uit het gasveld De Wijk wordt sinds zestig jaren gas gewonnen. De eigenschappen en het gedrag van het veld zijn hierdoor bij de NAM goed bekend.

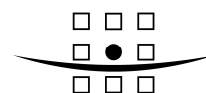

ROYAL HASKONING

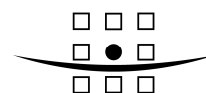
	Het produceren van stikstof door middel van luchtscheidingsinstallaties wordt wereldwijd al langere tijd toegepast. In Nederland staan meerdere luchtscheidingsinstallaties opgesteld. Stikstof wordt in de mijnbouwindustrie (oliewinning) al vele jaren toegepast en is daarmee een bekende stof. Binnen het Aardgas+ project zal stikstof worden ingezet als mijnbouwhulpstof bij de gaswinning. Het De Wijk gasveld bestaat uit vier verschillende gashoudende reservoirs. Toepassing van stikstof in deze vier reservoirs is een eerste toepassing, daarentegen is een brede ervaring met stikstof en luchtscheidingsinstallaties aanwezig.
De gemeente De Wolden ziet geen aanleiding het voorontwerp bestemmingsplan aan te passen naar aanleiding van de inspraakreactie	

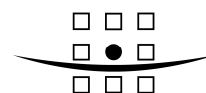
Inspraakreactie 2	
<i>Samenvatting inspraakreactie</i>	<i>Beantwoording</i>
Inspreker vreest dat bij de aanleg van de locatie het zware verkeer schade zal toebrengen aan de toegangs- en afvoerwegen.	In het MER is een transportplan opgenomen waarbij gekeken is naar de meest geschikte wegen waarover het transport plaats kan vinden. In overleg met de gemeente zal indien nodig voorafgaand aan de werkzaamheden een schouw van de toegangswegen gedaan worden, zodat na uitvoering van de werkzaamheden mogelijke schade aan wegen hersteld kan worden.
De locatie is toegankelijk via wegen die in de winter niet worden gestrooid. Gevraagd wordt de aan- en afvoerroutes in het strooiplan van de gemeente op te nemen.	De gemeente zal het verzoek van de belangengroep in overweging nemen tijdens de volgende jaarlijkse herziening van het gladheidbestrijdingsplan. De herziening is voorzien in de eerste helft van 2011. Vooruitlopend hierop kan nu nog geen uitspraak worden gedaan of de wegen worden opgenomen in het gladheidbestrijdingsplan.
Gevraagd wordt of de boomsingel in een eerdere fase dan de feitelijke aanleg van de locatie kan worden aangelegd.	Onderzocht zal worden in hoeverre het mogelijk is de betreffende boomsingel eerder aan te leggen dan wel de bestaande boomsingel te laten verdichten voor de aanleg van de locatie.
Inspreker beveelt aan om in de boomsingel ook andere bomen en struiken op te nemen in verband met de biodiversiteit en de instandhouding van de honingbij.	De suggestie van de inspreker wordt meegenomen bij de uiteindelijke keuze van beplanting van de boomsingel.
Gezien de nabije ligging van een camping is het niet wenselijk de locatie in de zomerperiode aan te leggen.	Bij het inplannen van de aanlegwerkzaamheden wordt rekening gehouden met het toeristisch seizoen.
Wat is de geluidsoverlast tijdens de aanleg? Wat is de duur en frequentie van die overlast?	De aanleg van de locatie zal circa twee tot drie maanden in beslag nemen. In deze periode moeten materialen (werktuigen, verhardingsmaterialen enz) naar de locatie aan- en afgevoerd worden. Hierdoor zal tijdelijk extra geluid geproduceerd worden in de directe omgeving van de locatie. De aanlegwerkzaamheden worden gedurende de dagperiode uitgevoerd en zullen daarmee niet afwijken van vergelijkbare aanlegwerkzaamheden in de omgeving. Het boren van de putten zal per put circa twee weken duren. Op de locatie worden vijf nieuwe putten gerealiseerd. Deze werkzaamheden worden in volcontinuë dienst, dus 24 uur per dag uitgevoerd. Gedurende deze periode zal de geluidsbelasting in de omgeving hoger liggen dan tijdens de productiefase. De 50 dB(A)-contour (grenswaarde)* ligt gedurende deze werkzaamheden op 240 meter vanaf de geluidsbron. Tijdens de boorwerkzaamheden zullen geluidschermen toegepast worden waarmee de 50dB(A)* contour teruggebracht wordt tot 170 meter vanaf de bron. Alle woningen zijn gelegen buiten deze

	170 meter, waardoor de grenswaarde van 50 dB(A)* op woningen niet wordt overschreden. <i>* het geluidsniveau van 50 dB(A) komt overeen met het geluid van licht autoverkeer op 30 meter afstand, eigen kantoorkamer, regen, koelkast, in het bos</i>
Inspreker geeft aan dat de gemeente moet overwegen om alle direct omwonenden persoonlijk te informeren over de plannen.	Direct omwonenden van de nieuwe locatie zijn schriftelijk door de NAM geïnformeerd. Voor andere geïnteresseerden zijn de gebruikelijke mogelijkheden beschikbaar om zich op de hoogte te stellen van de plannen zoals de diverse aankondigingen in het huis-aan -huis blad en internet. Burgers hebben hierin een eigen verantwoordelijkheid zich te informeren.
Inwoners van Koekangerveld en omstreken zullen het waarden als de gasprijs naar beneden wordt bijgesteld.	De reactie heeft geen ruimtelijke relevantie en maakt daarom geen onderdeel uit van deze bestemmingsplanprocedure.
De gemeente De Wolden ziet geen aanleiding het voorontwerp bestemmingsplan aan te passen naar aanleiding van de inspraakreactie	

Inspraakreactie 3	
<i>Samenvatting inspraakreactie</i>	<i>Beantwoording</i>
Het is waarschijnlijk dat hier niet injectie met N ₂ de hoeveelheid te winnen aardgas verhoogt, maar dat het gaat om opvoering van de druk.	Vanwege de drukafname in de gashoudende reservoirs komt het gas steeds moeilijker uit de winningsput en zal de put uiteindelijk helemaal niet meer produceren. Door middel van N ₂ injectie wordt de druk in het veld op ongeveer het huidige niveau gehouden waardoor de aardgasproductie voor een aanzienlijk langere tijd kan worden voortgezet.
De provincie en de NAM kunnen de voorkeur geven aan extra gaswinning vanaf nu, boven CO ₂ - opslag later in dezelfde formaties.	Het Rijksbeleid is erop gericht olie- en gasvoorkomens in de Nederlandse bodem op te sporen en in productie te brengen. In totaal wordt er aardgas gewonnen uit circa 175 gasvelden. Het De Wijk gasveld is een van deze velden. Het verlengen van de levensduur van bestaande gasvelden zoals het De Wijk veld, past in dit beleid. Verder is het Rijksbeleid erop gericht om de Nederlandse bodemschatten optimaal te benutten en het aardgas uit kleinere gasvelden te winnen. Dit uiteindelijk met als doel het Groningen gasveld zo lang mogelijk te sparen wegens de unieke eigenschappen van dit veld (balans functie). Het extra produceren van het aardgas dat onder normale omstandigheden zou achter blijven in het reservoir levert een belangrijke bijdrage aan de gasvoorraden te winnen uit kleine velden.
Bij het Aardgas+ project is het van belang om – ook ter bestrijding van een calamiteit – adequate veiligheidsvoorzieningen te treffen.	Binnen het Aardgas+ project worden net als bij andere NAM activiteiten voorzieningen getroffen om de veiligheid te garanderen. De voorzieningen bestaan onder andere uit de diepte ligging van de leiding tot technische voorzieningen op de installaties. De installatie zal worden ingericht en worden onderhouden conform de daarvoor geldende mijnbouw- en milieuvoorschriften. De installaties zullen voorzien worden van een beveiligingssysteem dat de installatie naar een veilige situatie brengt in geval van een calamiteit. Dit beveiligingssysteem is op afstand bedienbaar. Alle NAM activiteiten worden uitgevoerd binnen de geldende Nederlandse wet- en regelgeving. Staatstoezicht op de mijnen is hiervoor de toezichthouder.
Overwogen kan worden een deel van de gewonnen aardgas te gebruiken met de afgescheiden zuurstof voor elektriciteitswinning op de locatie.	Binnen het project is weloverwogen gekozen voor de voortzetting van gaswinning uit het De Wijk gasveld op de huidige manier (i.e. afvoer via het bestaande gaswinnings- en behandelingssysteem). Hiervoor is gekozen omdat vanwege de extra investeringen om lokaal electriciteit te maken (o.a. gasturbine/ gasmotor, additionele infrastructuur voor gasaanvoer

ROYAL HASKONING

	naar de luchtscheidingsinstallatie en additionele verwarming van het gas), de benodigde extra materialen en de additionele impact op de omgeving qua geluid, grondgebruik en lokale CO₂ emissies deze optie niet voldoende haalbaar is. Zeker in vergelijking met het huidige voorkeursalternatief waarbij gebruik gemaakt wordt van de bestaande infrastructuur. De stroom die wordt afgescheiden van de stikstof bestaat niet uit puur zuurstof, maar is het met zuurstof verrijkte lucht. De levering van gas op de huidige manier zorgt ervoor dat hiermee elders centraal energie kan worden opgewekt. De te leveren electriciteit om de luchtscheidingsinstallatie te kunnen opereren zal elders centraal worden opgewekt.
De gemeente De Wolden ziet geen aanleiding het voorontwerp bestemmingsplan aan te passen naar aanleiding van de inspraakreactie	

Overleg

Overeenkomstig artikel 3.1.1. van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) is het voorontwerp bestemmingsplan naar de volgende instanties voor vooroverleg gestuurd:

1. Waterschap Reest en Wieden;
2. Ministerie van Vrom;
3. Ministerie van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie;
4. Provincie Drenthe.

Alle bovenstaande instanties hebben gereageerd en hebben advies uitgebracht.

Naar aanleiding van de reactie van het Waterschap Reest en Wieden zal ten aanzien van bodemdaling een tekstuele aanpassing worden doorgevoerd in het bestemmingsplan.

Overlegreactie 1 (Waterschap Reest en Wieden)	
<i>Samenvatting overlegreactie</i>	<i>Beantwoording</i>
In het bestemmingsplan is op pagina 22 tekst opgenomen over bodemdaling van circa 10 cm. Deze frase is niet geheel in overeenstemming met de conclusie die is opgenomen in paragraaf 3.10 afkomstig uit deelrapport 2 pagina 66 van de MER.	Met de huidige gaswinning tot 2019 zal de maximale bodemdaling naar verwachting circa 10 centimeter bedragen. Met een onzekerheid in de prognose van 20% leidt dit tot een maximale bodemdaling van circa 12 centimeter. In de huidige situatie is de verwachte 10 cm in 2010 bijna bereikt, dit vanwege het feit dat de voorkomens voor 92% geproduceerd zijn. De additionele maximale bodemdaling die voorzien wordt ten gevolge van de verlengde gaswinning is circa 10 cm, met eveneens een onzekerheid van 2 cm leidt dit additioneel tot een maximale bodemdaling van 12 cm. Inclusief de onzekerheid per situatie zal de huidige winning plus de verlengde gaswinning (Aardgas+) tot een maximale bodemdaling van in totaal 24 centimeter leiden. De conclusie ten aanzien van bodemdaling zoals opgenomen in deelrapport 2 van de MER zal correct worden overgenomen in de bestemmingsplantekst. Het bestemmingsplan zal op dit punt worden aangepast.
Tussen het waterschap Reest en Wieden en de NAM zijn blijkens de tekst uit deelrapport 2 van het MER afspraken gemaakt over de verdere procedure. Gezien de gevolgde stappen wordt er vanuit het waterschap Reest en Wieden een positief wateradvies gegeven.	De reactie is ter kennisgeving aangenomen.
Naar aanleiding van de overlegreactie van het Waterschap Reest en Wieden zal de tekst inzake bodemdaling worden aangepast zodat deze gelijk is aan de conclusie ten aanzien van bodemdaling in de MER.	

Overlegreactie 2 (Ministerie van VROM, Inspectie regio Noord)	
<i>Samenvatting overlegreactie</i>	<i>Beantwoording</i>
Het voorontwerpbestemmingsplan geeft de betrokken rijksdiensten geen aanleiding tot het maken van opmerkingen, gelet op de nationale belangen in de Realisatieparagraaf Nationaal Ruimtelijk Beleid.	De reactie is ter kennisgeving aangenomen.
Er is geen aanleiding het voorontwerp bestemmingsplan aan te passen naar aanleiding van de overlegreactie	

Overlegreactie 3 (Ministerie Economische Zaken, Landbouw & Innovatie, programma Noord)	
<i>Samenvatting overlegreactie</i>	<i>Beantwoording</i>
Het ministerie kan instemmen met de inhoud van het voorontwerpbestemmingsplan.	De reactie is ter kennisgeving aangenomen.
Er is geen aanleiding het voorontwerp bestemmingsplan aan te passen naar aanleiding van de overlegreactie	

Overlegreactie 4 (Provincie Drenthe)	
<i>Samenvatting overlegreactie</i>	<i>Beantwoording</i>
Met betrekking tot het voorontwerpbestemmingsplan mag er vanuit worden gegaan dat Gedeputeerde Staten geen reden zullen zien om vanuit provinciaal belang in te grijpen in de verdere procedure. Het bestemmingsplan is in lijn met het provinciale doel voor duurzame energievoorziening en gebruik van de ondergrond.	De reactie is ter kennisgeving aangenomen.
Er is geen aanleiding het voorontwerp bestemmingsplan aan te passen naar aanleiding van de overlegreactie	